

KOKEMUSTA RIKKAAMPI

Armottomuus, epävarmuus, itsekriittisyys

KARIM RAPATTI

TIIVISTELMÄ**PÄIVÄYS:**

TEKIJÄ Karim Ashraf Rapatti	KOULUTUS- TAI MAISTERIOHJELMA Näyttelijäntaiteen Koulutusohjelma
KIRJALLISEN OSION / TUTKIELMAN NIMI Kokemusta rikkaampi. Armottomuus, epävarmuus, itsekriittisyys	KIRJALLISEN TYÖN SIVUMÄÄRÄ (SIS. LIITTEET) 39 s.
TAITEELLISEN / TAITEELLIS-PEDAGOGISEN TYÖN NIMI Pohjoisen Tähti, Tuotanto, Yellow Film Ohjaus Teppo Airaksinen, Käsikirjoitus, Timo Varpio Näyttelijöinä Saara Kotkaniemi, Karim, Rapatti, Iina Kuustonen. Tv-enssi-ilta 7.3.2023 Yle-areena. Täytä myös erillinen kuvailutietolomake (dvd-kansi). Taiteellinen osio on Teatterikorkeakoulun tuotantoa ☐ Taiteellinen osio ei ole Teatterikorkeakoulun tuotantoa (tekijänoikeuksista on sovittu) ☐	
<p>Tässä opinnäytteessäni käsittelen monipuolisesti kokemuksiani kameratyöstä ja teatterinalalta ammattikentältä. Vertailen niitä toisiinsa ja pohdin mitä olen oppinut ja minkälaisen asioiden kanssa työskentelen edelleen. Avaan omaa armottomuuttani ja itsekriittisyyttä työskentelyssäni.</p> <p>Luvussa kaksi kerron minkälaista oli päästä tekemään ensimmäinen ammattiproduktio kentällä, TV-sarjassa. Aloitan kertomalla koekuvauksessani, jonka jälkeen siirryn itse kuvaustilanteisiin.</p> <p>Luvussa kolme käyn läpi, minkälaista oli tehdä elämäni ensimmäinen teatteriproduktio ammattikentällä. Avaan, minkälainen oli harjoituskausi ja pohdin koronan vaikutusta itse esitykseen ja esityskauteen.</p> <p>Luvussa neljä käsittelen, minkälaista oli saada tämänhetkisen urani isoin rooli ja mitä valmistautumiseen vaadittiin. Käsittelen roolitukseen liittyviä leimaantumisen pelkoja ja miten se lisäsi muun muassa epävarmuutta julkaisun aikana. Avaan myös kokemuksiani pressitilaisuudesta ja miten selvisin roolityöhöni liittyvistä peloista.</p> <p>Luvussa viisi käsittelen melko uusien tulokkaiden kanssa työskentelyä, kun taas luvussa kuusi avaun kokemustani lyhyestä työkeikastani pitkään jatkuneessa sarjassa. Pohdiskelen myös tunteiden esittämistä ja rooliin valmistautumista näissä produktioissa.</p> <p>Luvussa seitsemän esittelen koulussa tekemääni demoa ja tuon esille sen tuomia epävarmuuksia ja rohkeutta kohdata pelottavatkin asiat. Luvussa kahdeksan ja yhdeksän esittelen tekstin opetteluni tekniikoita ja vertailen kokemuksiani kamera- ja teatterityössä.</p> <p>Vasta opinnäytetyötäni kirjoittaessa olen huomannutni ymmärtänyt kuinka armottomuus ja itsekriittisyys on vaikuttanut tähänastiseen työskentelyyn. Tämän asian tiedostaminen on ollut tärkeää, ja olen opinnäyteeni lopuksi pohtinut mistä armottomuuteni johtuu ja miettinyt ratkaisuja tämän taltuttamiseen.</p>	
ASIASANAT Näyttelemine, teatteri, armottomuus, epävarmuus, itsekriittisyys, koekuvaukset, itkeminen, produktio, kokemukset, teksti	

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	4
2. KAIKKI SYNNIT– KOHTI ENSIMMÄISTÄ ROOLIA	6
3. KAIKKI ÄIDISTÄNI – ENSIMMÄINEN TEATTERIPRODUKTIO AMMATTIKENTÄLLÄ	11
3.1. <i>Korona jylläsi</i>	13

4. POHJOISEN TÄHTI – KOHTI AIVAN UUTTA JA MIELENKIINTOISTA ROOLIA.	15
4.1. <i>Leimautuminen tietynlaisiin rooleihin</i>	15
4.2. <i>Produktion aikana kohdattuja haasteita</i>	17
4.3. <i>Tunteita sarjaa julkaistaessa</i>	18

5. KERMA – SARJAN NUORET PÄÄROOLIT JA KOKENEEMPI MINÄ	21
5.1. <i>Kameran edessä itkeminen– miltä se tuntuu ja onko se mahdotonta?</i>	22

6. ROBA – MUUTAMAN KUVAUSPÄIVÄN PRODUKTIO	26
7. ITSENÄISEN TYÖN VIIKON DEMO – KOHDATA PELOTTAVIMMAT ASIAT	29
8. TEKSTIN OPETTELUSTA JA KÄSITTELYSTÄ	31
9. KAMERATYÖN JA TEATTERIN EROAVAISSUUS HENKILÖKOHTAISessa NÄYTTELIJÄNTYÖSSÄ.	34
10. ARMOTTOMUUS	36

Lähteet

1. JOHDANTO

Se ois meikän vuoro kertoa vähä näist lähivuosist.

Kuinka ajat o muuttunu ja selkä melkee suorassa.

Armottomuus virtaa mun suonissa.

Koitan ja koitan etten kaatuis itsekriittisyyden porteilla,

ruoskin itseäni epävarmuuden sorvilla.

Nyt olisi hyvä aika saada pää ja paketti kasaa.

Ei se asioiden vakavuus voi ajaa mua loppuelämää takaa.

Mä en toivo muuta ku mielen rauhaa,

rohkeutta olla oma itseni,

jättää luulot harhat sikseeni.

Kunpa voisin vaan taputtaa itseäni.

Käsittelen opinnäytetyössä monipuolisesti työskentelyäni ammattikentällä kameran sekä teatterin parissa. On ollut kovin mielekästä kirjoittaa kokemuksista, joita on vuosien varrella kertynyt ja miten oma henkilökohtainen armottomuus, vakavuus ja itsekriittisyys tuli läpi minulta ajattelemattani jokaiseen lukuun. Olen oikeastaan kokenut tämän koko prosessin kovin terapeutiksi osakseni elämäni ja koen oppineeni itsestäni paljon tämän mukana.

Pääosin tavoitteeni on löytää oman mieleni kanssa sellainen yhteys, jossa minulla on kokonaisvaltaisesti hyvä olla. Tuntuu vain tällä hetkellä siltä, että armottomuus itseäni

kohtaan on niin kova kaikissa asioissa, että hyvinvointinikin voi kärsiä sen saattamien itsekriittisyyden tunteiden mukana.

Koen kyllä oman itsekriittisyyden olevan itselleni samaan aikaan voimakeino, vaikka sen johdosta moni muu asia kärsii taustalla. Ilman armottomuutta ja itsekriittisyyttä en omasta mielestäni voisi antaa työlleni aina 100%. Motivaationi alaa kohtaan on niin suuri ja haluan aina vain tehdä parastani.

2. KAIKKI SYNNIT– KOHTI ENSIMMÄISTÄ ROOLIA

Haluaisin aloittaa minun ensimmäisestä työstäni, tv-alan projektista nimeltä *Kaikki Synnit*. Sen käsikirjoittivat Mika Ronkainen ja Merja Aaakko ja ohjasi Mika Ronkainen. Se lähetettiin Yle TV2:ssa vuonna 2017.

Tämän työn sain itselleni päästyäni Teatterikorkeakouluun opiskelemaan. Sain soiton kesken lukuvuoden Roolituspalvelusta, jonne olin monta vuotta sitten käynyt tekemässä itselleni profiilin. Sen kautta siis tärppäsi ja kävin koekuvauksissa, jotka olivat minulle ensimmäiset koekuvaukset ikinä. Tämä tietysti sai minut tärisemään jännityksestä. Harjoittelin koekuvauksia varten useamman viikon tekstiä ulkoa ja kaikella mahdollisella tavalla, jotta en unohtaisi sanaakaan enkä näyttäisi siltä, että en ole tarpeeksi harjoitellut.

Koekuvauspäivä kuitenkin muutaman viikon jälkeen tuli eteen ja pelkäsin kuollakseni matkallani keskustaan sitä suorittamaan. Muistan kuunnelleeni matkalla keskustaan samaa musiikkia, jota kuuntelin jo Teatterikorkeakoulun pääsykokeissa. Tai ei sitä voi kyllä musiikiksi kutsua. Se on siis tällaista motivaatio puhetta, jonka koin jo kokeissa minulle tuovan voimaa sekä luottoa omaan tekemiseen. Tämä motivaatiopuhe löytyy Youtubesta nimellä *Lone Wolf - Motivational Video For All Those Fighting Battles Alone*. Kuuntelen tätä vieläkin aina, jos minulla tulee koekuvaukset. Saavuin paikalle jo noin tuntia aikaisemmin, jotta en varmasti saapuisi koekuvauksiin myöhässä. Istahdin alas ja käytiin pieni keskustelu siitä kuka olen ja olenko tehnyt aikaisemmin minkään näköistä tv-alan työtä tai teatteria ammattikentällä. Vastasin että en ole vielä päässyt tekemään. Ajattelin jo siinä vaiheessa, että minun mahdollisuuteni olivat tässä ja voin painua suoraan ovesta ulos. Mutta ei niin ei onneksi käynyt.

Aloitettiin koekuvaukset ja minua jännitti niin pirusti, että unohdin sanoja sieltä täältä ja vähän väliä aina kun koekuvauskamera laitettiin päälle ja minulle sanottiin ”olkaa

hyvät”, mikä tarkoittaa, että kamera on käynnissä sekä ääni ja näyttelijä saa silloin aloittaa näyttelemisen. Kohtauksessa vastaanäyttelijää näytteli kollega, joka haki samalla minun roolihenkilöni isäksi sarjaan. Kävimme kohtauksen tekstin useaan otteeseen läpi keskenämme, jonka jälkeen se kuvattiin talteen ja tämän perusteella ohjaaja teki valinnan, sovimme sarjaan isäksi ja pojaksi. Koekuvaukset menivät kuitenkin loppujen lopuksi ihan hyvin ja minulta kysyttiin aikatauluja vuoden 2017 kesälle. Onneksi minulla oli silloin koulusta kesäloma, koska Teatterikorkeakoulussa ei saa tehdä kolmen ensimmäisen vuoden aikana ulkopuolisia produktioita kouluaikana. Jos niitä haluaa tehdä, siihen on käytettävä omaa vapaa-aikaa.

Kuitenkin jouduin käymään koekuvauksissa useampaan otteeseen eri henkilöiden kanssa ja tämä ihmetytti minua kovasti kun en tiennyt, mistä oli oikein kyse. Kysehän oli siitä, että minulle etsittiin sopivaa vastaanäyttelijää. Kuitenkaan en silloin tiennyt vielä, että minut on valittu sarjaan.

Sain kuitenkin loppujen lopuksi soiton Roolituspalvelusta kuukauden jälkeen, ja he kysyvät, olenko valmis allekirjoittamaan sopimus paperit. Soitin saman tien äidille ja kerroin tämän ilo uutisen. Silloin tuuletimme yhdessä.

Kuvaukset alkoivat ja minun oli suunnattava lentokentälle, koska kuvaukset sijoituivat Ouluun Varjakkaan. En ollut lentänyt lentokoneella sen jälkeen, kun olin pieni, eikä se tuntunut pelottavan minua vielä Helsinki-Vantaan lentokentällä. Kone lähti nousuun ja sain pitkästä ajasta paniikkikohtauksen, joka jatkui sitten luokattoman kauan vielä alastulonkin jälkeen. Siirryin Oulun Omenahotelliin ja yritin rauhoitella itseäni. Onneksi minulla oli ensimmäinen kuvauspäivä vasta seuraavana päivänä.

Jännitti ja pelotti samaan aikaan aamulla ennen kuin kyyti tuli hakemaan minut kuvauspaikalle. Mielessäni pyöri vain ”mitä jos vaan epäonnistun” ja ”mitä jos unohdan tekstin kesken kohtauksen”. Saavuimme kuvauspaikalle ja minut ohjattiin maskibussiin, jossa on maskeerauspiste sekä usein myös puvustustavarat. Tervehdin kaikkia ja yritin pysyä tyynen rauhallisena, vaikka edessäni olivat päänäyttelijät Maria Sid sekä Johannes Holopainen. Pulssini nousi varmaan kahteen sataan. He toivottivat minut tervetulleeksi lämpimästi ja tämä sai minut hieman rauhoittumaan tilanteessa.

Ennen kohtauksen alkua siirryimme kuvauspaikalle ja siellä sitten pulssini jälleen kohosi luokattomiin numeroihin, koska näin koko työryhmän ja sen, kuinka paljon kameran takana on porukkaa. Ryhmän koko oli varmaan noin kahdenkymmenviisi ihmistä. Olin kuvitellut meneväni vain ihan pienen porukan kanssa työskentelemään, mutta näin ei kuitenkaan ollut.

Elämäni ensimmäisessä kohtauksessa pääsin suoraan näyttelemään molempien päähenkilöiden kanssa ja ennen kuin kamera kävi, ajattelin jo siinä vaiheessa, että ”Mitähän tästä nyt sitten tulee?” Perääntyä ei voinut.

Olin rakentanut päässäni mielikuvia siitä, kuinka minut otettaisiin vastaan. Kuvittelin, kuinka minulle tarjottaisiin kakkukahvit ensimmäistä rooliani ja kohtaustani varten ja saisin vielä kaupan päälle viidentoista minuutin niskahieronnan. Kaikki kävisivät yksitellen kyselemässä kuulumisiani sekä vointiani, mitkä fiilikset minulla oli, kun oltiin menossa ensimmäistä kohtausta kohti. Näin ei kuitenkaan ollut, vaan oikeastaan suoraan maskibussista minut kiidätettiin lokaatioon. Siellä treenasimme kohtauksen tekstin muiden näyttelijöiden sekä ohjaajan kanssa muutaman kerran ja katsottiin pääosin, mitä kohtauksessa tulee tapahtumaan.

Tajusin siinä hetkessä, että olen yksi näyttelijä muiden seassa eikä kuvaus paikalla yleensä ole ylimääräistä aikaa jäädä juttelemaan niitä näitä. Kohtausaikataulu on aina tiukka ja siitä täytyy pitää kiinni, jotta kaikki kuvat saadaan kuvattua. Loppupeleissä tämä oli minun mielestäni hyvä asia. Turhat höpinät pois ja suoraan asiaan. Tämä varmasti helpotti jännitystäni. Tässä sitä tehdään samanarvoisena kuin kaikki muutkin ja eteenpäin ollaan menossa!

Ensimmäinen kohtaus meni kuitenkin omasta mielestäni hyvin ja tein roolihenkilöä, jollaisena olin sen nähnyt lukiessani käsikirjoitusta.

Huomasin jatkuvasti jännittävänä kohtauksia kovasti. Epäonnistumisen pelko ensimmäisessä sarjassani oli suuri. Koin tärkeäksi, että debyytti sarjassa olisi kaikin puolin onnistunut ja mahdollistaisi töiden saamisen seuraavissa produktionissa.

Näyttelin sarjassa nuorta poikaa, joka työskentelee isänsä pizzeria-ravintolassa. Tämä ei kuitenkaan ollut pojan ainoa työ, vaan hän kasvatti myös kannabista. Roolihenkilön tietynlainen kaksoiselämä toi haasteita näyttelemiseen, kun piti piilottaa se elämä mitä elin roolihenkilöni isän selän takana.

Muistan sarjasta elävästi yhden kohtauksen, joka on painunut mieleeni ikuisiksi ajoiksi. Kohtauksessa tulen sisään autotalliin ja tiedän vastaanäyttelijäni ajaneen autollaan ihmisen yli soraisella hiekkatiellä aamun sarastaessa oululaisella pelto alueella. Minulle oli kirjoitettu kohtaus, jossa pakotan vastaanäyttelijän paljastamaan tämän traagisen tapahtuman itselleni. Näin pystyin tekemään hänen kanssaan sopimuksen, koska tämä tiesi myös minun salaisuuteni: kasvatin kannabista vanhassa hylätyssä mökkirakennuksessa.

Se, miksi muistan tämän kohtauksen ikuisesti, johtuu siitä, että kärsin tuohon aikaan elämäni pahinta paniikkihäiriöaikaa, ja tässä kohtauksessa minulla oli ensimmäistä kertaa elämässäni paniikkikohtaus päällä kesken kohtauksen. Muistan, kuinka yritin rauhoitella itseäni enkä uskaltanut kertoa tilanteesta muille ajatellessani, että koko kohtaus pysäytettäisiin ja koko työryhmän huomio kiinnittyisi minuun. Minusta tuntui että en olisi kestänyt sen tuomaa painetta ja päätin näytellä kohtauksen paniikkikohtaus päällä.

Pelkäsin tämän jälkeen koko vuoden ja mietin, näkyykö paniikkikohtaus minusta sitten, kun sarja julkaistaan. Olisiko ollut järkevää pysäyttää tilanne ja yrittää rauhoittua, ennen kuin voin antaa ohjaajan sanoa: ”*Näyttelijät, olkaa hyvä!*” Katsoessani kohtausta jälkeinpäin voin sanoa onnistuneeni siinä parhaalla mahdollisella tavalla. En olisi katsoessani koskaan voinut kuvitella, mitä minä silloin oikeasti tunsin. Mikään siitä ei näkynyt, ja pidin tätä parhaimpana kohtauksena koko sarjasta. On jännä tajuta jälkeinpäin, että ei katsoja voi tietää sitä, mitä minun pääni sisällä tapahtuu missäkin kohtauksessa oikeasti ja mitä ajattelen juuri sillä hetkellä. Jos kohtaukseen tarvitaan lisää surunilmaisua voin käyttää vaikka lapsuuteni muistoa, jolla saan itseni surulliseksi. Eihän kukaan muu silloin tiedä, mitä asiaa olen käyttänyt saadakseni tämän tietyn mielentilan.

Katsoessani sarjan kohtauksia jälkepäin koin pääosin paljon onnistumisen tunteita, vaikka silloin kun sitä tehtiin, mietin, olenko vain pilaamassa täällä tätä sarjaa ja että olenko tarpeeksi hyvä. Sarjan julkaisemisen jälkeen minulle aukesi todella monta ovea ja mahdollisuutta päästä näyttelemään lisää ammattikentälle, mistä olen suunnattoman kiitollinen.

Kuva: still kuva Kaikki Synnit 2017.

3. KAIKKI ÄIDISTÄNI – ENSIMMÄINEN TEATTERIPRODUKTIO AMMATTIKENTÄLLÄ

Olen kouluaikana päässyt kokemaan jo suurta teatterin taikaa Suomen ehkä arvostetuimmassa teatterissa. Kansallisteatterin Suuren näyttämön lavalle nouseminen ensimmäistä kertaa elämässäni oli minulle jännittävin kokemus tällä pienellä urallani. Näyttelin Anne Rautiaisen ohjaamassa esityksessä *Kaikki äidistäni 2020*.

Kokemukseni olivat omalta osaltani todella positiiviset. Tuntui aivan upealta saada hyvä ja tervetullut vastaanotto Kansallisteatterin kiinnityksellä olevilta näyttelijöiltä sekä muulta työporukalta. Minulla oli jo heti ensimmäisestä päivästä sellainen olo, että tätä projektia lähdetään työstämään yhdessä. Minut valittiin produktioon sen jälkeen, kun ohjaajan kanssa kävimme kahvilla ja keskustelimme produktiosta eikä se vaatinut mitään muuta toimenpidettä. Jo silloin tiesin saavani roolin.

Lähdimme työstämään esitystä, jossa yhdistettiin kaksi eri elokuvaa. Toinen oli Pedro Almadóvarin vuonna 1999 ohjaama *Kaikki äidistäni*, ja toinen oli Elia Kazanin viettelysten vaunu (1951). Tämä herätti oman mielenkiintoni, koska pääsin näyttelemään kahta täysin erilaista roolia kummastakin elokuvasta. *Kaikki äidistäni* -elokuvasta näyttelin roolihenkilöä nimeltä Lola ja *Viettelysten vaunusta* Stanley Kowalskia. Roolit olivat keskenään täysin erilaisia. Stanley oli erittäin maskuliininen hahmo, jonka oli tarkoitus näyttää hyvältä ja hänen tavoitteensa oli yrittää rakastua ja saada vastarakkautta naispuolisilta roolihenkilöiltä. Lola oli taas pääroolihenkilön entinen aviomies, joka rakasti pukeutua naisten vaatteisiin. Lola oli saanut lapsen pääroolia esittävän henkilön kanssa ja tämän jälkeen kadonnut. Lola nähtiin vasta esityksen loppuvaiheessa kertomassa kaikesta pahasta, jota oli saanut aikaan vuosien aikana. Hän halusi pyytää tätä kaikkea anteeksi.

Ensimmäisissä harjoituksissa oli mahtava nähdä, miten vanhemmat kollegat eläytyivät roolihenkilöihin, vaikka käsikirjoitus oli vielä kädessä eikä repliikkejä vielä siinä vaiheessa ollut tarpeellista osata ulkoa. Silloin sain sellaisen käsityksen, että täällä

tehdään täysinä jo ensimmäisestä päivästä. Tämä on minulle juuri se tapa, jolla itse tykkään työskennellä. Teatterikorkeakoulussa aloitimme harjoitukset yleensä aina rennosti, mikä on tietysti täysin normaalia, kun samalla luokalla pitkään kuljimme ja jokainen työkaveri oli jo entuudestaan toisille tuttu. On myös tietysti omalla tavallaan hyvä tapa aloittaa harjoitukset, kun tiettyjä raameja ei tarvinnut vielä sulkea vaan uskaltaa tarjota lavalla kuuta taivaalta lavalle häpeämättä sitä. Enkä sitä halua sanoa, että leikkivämmässäkään aloitustavassa olisi jotain vikaa. Päinvastoin se avaa paljon mahdollisuuksia tuoda lavalle jotain odottamatonta. Tämän näin ehkä isoimpana eroavaisuutena koulussa ja ammattikentällä tehdyssä työssä.

Pääsimme aloittamaan harjoitukset ensiksi Lavaklubilla, joka sijaitsee Kansallisteatterin alakerrassa. Syy siihen oli, että Suurella näyttämöllä pyöri vielä harjoitusten aikana toinen näytelmä. Minua jännitti niin suuresti siirtyminen isolle lavalle pienestä kellarikerroksesta, että en meinannut pysyä housuissani ja laskin mielessäni aikaa, koska siirtyminen tulisi tapahtumaan. En itse osannut yhtään kuvitella, kuinka erilaista olisi työskennellä Lavaklubilla verrattuna Suureen näyttämöön. Se oli itselleni sanoin kuvailematon hetki, kun ensimmäiset harjoitukset alkoivat Suurella näyttämöllä. Astelin ensimmäistä kertaa yleisön puolelta lavalle ja tajusin, että siinä se on: yhden Suomen arvostetuimpien teattereiden katsomo. Ja minä saan suuren kunnian näytellä sille. Sitten iski paniikki, kun näin omin silmin miltä näyttää noin 800 istumapaikkaa lavalta katsottuna. Tämä kasvatti suunnattomasti suorituspainetani. Mutta ei ollut mahdollisuutta muuhun kuin keskittyä vain omaan työhön ja jättää suuri yleisö sivuseikaksi.

Toimintatavat olivat tietysti uusia minulle. Minut yllätti se, kun aloimme käyttää mikrofoneja. Koska kyseessä kuitenkin oli Suuri näyttämö, mikin käyttöön oli todella iso totutteleminen. Ei tarvinnut huutaa tai edes näytellä kovin isosti vaan kaikki pienikin kantautui yleisöön asti, mistä yllätyin. Teatterikorkeakoulussa emme kokeilleet mikrofonin käyttöä lavalla muistaakseni kertaakaan, joten tämä oli täysin uutta, hienovaraisempaa näyttelemistä kuin ilman mikrofontia. Huomasin aluksi puskevani ääntä muistamatta sitä, että poskellani oli mikrofoni, joka kuljettaa äänen kuin äänen äänentoistokaiuttimista läpi paljon tarkemmin sekä tietysti hennommin mitä ilman mikrofontia. Tottuminen tähän oli hieman hankalaa, koska olin oppinut käyttämään

lavalla kovaa ääntä, jotta ääni kantautuisi takariviin asti. Mikrofonin käyttämistä olisi ollut mielekäästä harjoitella jo koulussa opintojen aikana.

3.1. Korona jylläsi

Harmillisesti elimme tuolloin korona-aikaa ja esityksiä jouduttiin useaan otteeseen perumaan ja siirtämään. Tämän takia en myöskään päässyt näkemään Kansallisteatterin Suuren näyttämön katsomon 800 henkilön kasvoja vaan maksimissaan ihmisiä saatiin ottaa katsomaan noin 250. Ja kaikilla oli oltava kasvomaskit. Kasvomaskit vaikuttivat myös yllättävän paljon yleisökontaktiin, kun ihmisten ilmeitä ei näkynyt ja ihmiset joutuivat istumaan katsomossa aina ilman vierustoveria, koska joka toinen penkki oli pidettävänä tyhjänä tartuttamisriskiä ajatellen. Yleisöön oli todella vaikea saada kontaktia. Varmasti korona-aika vei ihmisiltä voimia jo heidän ajatellessaan, että onko oikeudenmukaista mennä teatteriin tällaisena aikana vai onko se vastuutonta. Siihen aikaan koronarajoitukset muuttuivat noin kerran viikossa ja ihmiset olivat ihan sekaisin siitä, mitä saa tehdä ja milloin.

Harmillisesti myös esityskaudemme jäi lyhyeksi koronan takia. Mutta omat kokemukseni ammattikentän teatterista jäivät vain positiivisiksi enkä itse vaihtaisi päivääkään tai muuttaisi mitään omasta työstäni. Oli suuri kunnia päästä edes koko rakennukseen töihin. Ajattelen kaikesta huolimatta oppineeni projektista sen, että vaikka olin kokemattomampi näyttelijä, niin työ alkoi samasta pisteestä muiden, kokeneempien näyttelijöiden kanssa. Kaikki me olemme vaan ihmisiä ja kun työt alkavat teatterin parissa, ketään ei vähätellä työkokemuksensa perusteella tai katsota alaspäin. Päinvastoin tuetaan kaikessa mahdollisessa. Juuri tämä loi minulle turvallisen ilmapiirin, silloin riitin juuri tällaisena kuin olen. Molemmissa roolihenkilöissä koin onnistuvani hyvin. Tietenkin se ikiaikainen: ”*Mitä voisi tehdä paremmin?*” pyörii minun mielessäni, oli työ mikä tahansa.

Kuva: Tommi Mattila.

4. POHJOISEN TÄHTI – KOHTI AIVAN UUTTA JA MIELENKIINTOISTA ROOLIA

Minulle tuli onnellinen puhelin soitto vuonna 2021 kesällä, kun entuudestaan minulle tuntematon ohjaaja Teppo Airaksinen soitti minulle yhtäkkiä. Hän kyseli kuulumisia ja koulun tilannetta tällä hetkellä ja halusi tarjota mahdollisuutta tulla koekuvauksiin toiseen päärooliin sarjaan *Pohjoisen Tähti*. Käsikirjoitus oli Timo Varpion. Toista, isompaa pääroolia näytteli kollegani Saara Kotkaniemi ja näyttelimme sarjassa molemmat poliiseja. Huomasin jo koekuvauksissa minun, ohjaajan sekä vastaanäyttelijäni kemioiden toimivan yhdessä ja koekuvauksista jäi minulle onnellinen sekä onnistunut olo. Pitkään jännitin, tulenko saamaan roolia ja sitten minulle soitettiin ja kerrottiin, että minut on valittu siihen! Tämä on tähän mennessä isoin roolityö, jonka olen koskaan tehnyt. Sarjassa minulla oli huikeat 48 kuvauspäivää.

Kesä ennen kuvausten alkua oli minulle hyvin stressaavaa aikaa, koska mietin jatkuvasti sitä, että miten minä tulen pärjäämään näinkin ison tehtävän kanssa. Epäonnistumisen pelko alkoi vallata kehoani ja meinasin jopa menettää kehoni hyvinvoinnin tämän seurauksena. Huomasin useaan otteeseen kesän aikana menettäväni ruokahaluni tämän pelkotilan takia, koska minua jännitti suunnattomasti se, miten onnistun näyttelemään jotain aivan muuta, kuin mihin minut on useimmiten roolitettu. Koitin loppukesän saada mielenrauhaa ystäviltäni. He totesivat minulle vain, että hyvin se menee, rooli se on siinä missä muutkin, teet siitä vain sinun näköisesi poliisin. Tämän kuuleminen ystäviltä sai minut rauhoittumaan ja valmistautumaan tulevaan.

4.1. Leimautuminen tietynlaisiin rooleihin

Tämä produktio oli minulle haasteellisin ja samaan aikaan kaikista mielenkiintoisin, koska tässä pääsin toteuttamaan unelmaani saada näytellä mahdollisimman monipuolisia rooleja. Huomasin ensimmäisen ammattiproduktion kohdalla pelkääväni sitä, että minut leimataan Suomessa vain tietynlaiseksi näyttelijäksi taustojeni takia.

Pitkään näin tuntui olevan, mutta vihdoinkin sain mahdollisuuden näytellä jotain muuta kuin mihin olen tottunut, ja mihin minun on jollakin tapaa helppo samastua.

Minä kirjoitin kandidatiportfoliossani paljon siitä, että pelkään leimautuvani tietynlaiseksi näyttelijäksi ja että sen pohjalta en tulisi saamaan enää muita rooleja. Tällä tarkoitan sitä, että minä usein näytelen rikollista tatuointieni takia, ulkokuoreni takia usein myös maahanmuuttaja taustaista nuorta eikä minulla voi sarjassa tämän takia olla suomalaista nimeä, vaikka olen täällä Suomessa syntynyt ja elänyt koko ikäni. Olen aina toivonut, että näin ei pelkästään kävisi ja saisin joskus olla ihan suomalainen siinä missä muutkin.

Olen useasti näytellyt rikollista tai ihan vain maahanmuuttajataustaista nuorta, mikä on itseäni alkanut puuduttamaan suunnattomasti, koska koen pystyväni paljon muuhunkin. Mietin usein, miten paljon minulla on rahan tarvetta ja voisinko joskus sanoa: ”Ei kiitos, haluan näytellä joskus jotain muuta.” Olen myös muutamia kertoja tuotantojen soittojen aikana huomannut pientä häpeää, kun he ovat kysyneet minua juuri tällaiseen stereotyyppiseen rooliin. Se saa minut voimaan huonosti, kun kuulen jo puhelussa, kuinka heidän ei tekisi mieli pyytää minua muutoin, kun vain siksi koska näytän tältä. Ulkomaalaiselta.

Palaan vielä omassa portfolioosani (2020) käyttämäni Koko Hubaran lainaukseen, jossa hän kuvaa kokemusta toiseudesta: ”Kuten vuosi sitten ensimmäisessä blogipostauksessani sanoin, en ajattelut olevani ruskea ennen kuin valkoiset ihmiset siitä minua muistuttivat” (Hubara 2016, 8).

Tämä on painunut mieleeni, kun ajattelen produktioita, jota olen päässyt tekemään. Usein minulle tarjotaan rooleja, jossa näytelen maahanmuuttajataustaista ja rikollista nuorta, joka on huumeiden käyttäjä tai välittää niitä. Oma mielenkiintoni produktiota kohtaan on usein hieman lopahtanut, koska tiedän, että jälleen näytelen jollain tapaa maahanmuuttajataustaista rikollisnuorta, joka myy huumeita tai käyttää niitä.

Tässä sarjassa sain mahdollisuuden näytellä poliisia tatuoinneista huolimatta ja minulla on suomalainen nimi, Samu Pajala. Olin onneni kukkuloilla, kun sain tämän tiedon puhelimesta. Silloin tajusin, että tämä on minulle iso mahdollisuus saada näyttää se, että

pystyn näyttämään peloistani huolimatta muutakin kuin sitä, mihin yleensä leimaannun.

4.2. Produktion aikana kohdattuja haasteita

Siitä asti, kun kouluun pääsin suurimmat pelkoni ovat olleet, että miten ikinä pystyisin hallitsemaan sitä tekstin määrää, jonka pääroolit tuovat tullessaan. Onko minusta koskaan sisäistämään sitä määrää? Näen todella usein painajaisia siitä, että olen kuvauksissa ja olen jostain syystä vahingossa unohtanut opetella tietyn kohtauksen ja herään tämän takia litimärkänä. Olen aina pitänyt itseäni huonona ja hitaana tekstin opettelijana, minkä uskon vaikuttavan tällaisiin uniin.

Vaikeudet alkoivat kesän lopulla, kun saimme viimeisiä versioita käsikirjoituksista ja aloin lukemaan niitä läpi. Tajusin aina Samun repliikkien kohdalla, että tätä tekstiähän on aivan helvetisti! Miten ikinä minä tulen oppimaan tätä määrää tekstiä? Nyt oli kohdattava se suurin pelko ja se oli voitettava. Aloin harjoitella sarjan repliikkejä jo kaksi kuukautta aikaisemmin ja opettelin yhden kuukauden aikana noin 140 kohtausta ulkoa. Oliko tässä järkeä? Sitä en tiedä, mutta ei ainakaan tarvinnut kuvausten jälkeen opetella seuraavan päivän kohtauksia ulkoa, vaan voi keskittyä omaan vapaa-aikaan ja ystäviin. Tästä tuli minulle myös tapa valmistautua aina kuvauksiin ja pidän sitä itselleni toimivana. En ole sellainen persoona, joka pystyy opettelemaan seuraavan päivän repliikit iltamyöhään kuvausten jälkeen. Tässä myös näkee sen, että tapoja on monenlaisia. Täytyy vain löytää se oma tapansa valmistautua.

Kuvaukset kuitenkin alkoivat Vantaalla ja päästiin suoraan asiaan poliisilaitokselle. Nyt oli näytettävä se, että pystyn olemaan muutakin kuin pahisroolien näyttelijä. Huomasin kuitenkin jo ensimmäisten kohtauksien aikana olevani hukassa siitä, miten poliisia ”kuuluisi” näyttellä, ja huomasin saavani ohjaajalta useaan otteeseen ohjaamista siitä mitä teen. Tämä oli minulle todella uutta. Olin tottunut näyttämään todella läheltä itseäni näissä pahisrooleissa, jotka ovat minulle tietenkin paljon tutumpaa maastoa aikaisempien roolien sekä omien elämäkokemusten kautta. Minun oli suunnattoman

vaikea muuttaa tätä tapaa näytellä, koska sitä olin tottunut aina tekemään ja tämä loi minulle useana päivänä suunnattomasti vaikeuksia näytellä. Kiitän luoja, että meillä oli niin hyvä ohjaaja kuin Teppo Airaksinen.

Teppo antoi minulle muutamia keinoja, miten pystyn rentouttamaan ja rauhoittamaan itseni. Esimerkiksi kohtauksissa pelkästään suun pitäminen auki avaa henkilöstä täysin uusia merkityksiä, joita en voinut kuvitella ennen tämän kokeilua. Huomasin tämän rentouttavan kehoani sekä ilman kulkevan kehoni läpi paljon paremmin. Hän muistutti minua myös siitä, että räpyttelen silmiäni kohtauksessa useasti ja tämä tuo roolihenkilöön hermostuneisuutta. Yritin parhaani mukaan rauhoittaa silmiäni. Silmien rentoudella ja räpyttelytahdilla on todella merkitystä. Silmien rentouttamista treenasin läpi sarjan kulun, samoin kuin suun pitämistä välillä auki. Huomasin niiden toimivan näyttelijäntyössäni todella hyvin ja sain niiden mukana roolihenkilöni hengittämään sekä rentoutumaan. Aion käyttää näitä keinoja jatkossakin.

4.3. Tunteita sarjaa julkaistaessa

Armottomuuteni itseäni kohtaan tuli jälleen esiin sarjan julkaisuvaiheessa. Sarjaa julkaistaessa koin elämäni ensimmäinen pressitilaisuuden. Tämän koin yllättävän jännittävänä tilanteena verrattuna muuhun kameran edessä olemiseen. Meitä kehoitettiin katsomaan yhdestä neljään jaksoa valmiista sarjasta, jotta meidän olisi helpompi vastata sarjaan liittyviin kysymyksiin. Pressitilaisuudessa oli juoma- ja ruokatarjoilua ja paikan päällä oli päärooleja esittäviä henkilöitä. Aluksi toimittajat haastattelivat porukkaa pienemmissä ryhmissä. Ensiksi kyseltiin roolihenkilöiden perhekuvioista, sitten suhdekuvioista ja tämän jälkeen poliisikuvioista. Huomasin ennen omaa vuoroani jalkojeni melkein pettävän jännityksestä suuren toimittajalauman edessä ja pelkäsin menettäväni tajuntani. Ajattelin siinä vaiheessa toimittajien kysyvän minulta: ”*Miltä tuntuu olla Suomen huonoin näyttelijä?*” ja kysymysten jatkuvan sitä rataa. Pääsin kuitenkin omin avuin etenemään kameroiden eteen. Silloin ajattelin epäonnistuvani kaikessa, mitä minun pitäisi sanoa ja että osaanko vastata kaikkiin kysymyksiin juuri niin kuin pitäisi. Olin katsonut sarjaa ja tehnyt ison työn muistiinpanojen kanssa, jotta en varmasti nolaisi itseäni kaikkien edessä. Kysymykset olivat todella rentoja eikä niitä

kovin kummoisesti loppupeleissä sitten tuntunut olevan. Tämän jälkeen huomasin kehoni rentoutuvan ja aloin saada itseäni enemmän ja enemmän rauhoittumaan.

Tämän jälkeen toimittajat ottivat näyttelijöistä paljon kuvia, jonka jälkeen siirryimme eri medioiden yksityishaastatteluihin. Huomasin tämän olevan myös yllättävän vaikeata, koska usein kun olen kameran edessä, olen siinä jonkun roolin takana. En olisi uskonut miten erilaista on olla omana itsenään ja kertoa asioita tämän kautta. Siitä selvittiin ja lähdin kotiin.

Huomasin taas stressanneeni jotain tuntematonta niin paljon, että olin ollut melkein valmis pelkojeni takia jättämään menemättä näinkin hienoon tapahtumaan. Tämä oli taas hyvä muistutus itselleni siitä, kuinka olisi vain helpompi olla rakentamatta turhaa pelon ilmapiiriä päässään asiasta, josta ei edes tiedä vielä mitään.

Pitkään mietin, miten ihmiset tulevat ajattelemaan siitä, voinko minä näyttellä jotain muuta kuin pahista. Ajattelin saavani vain tämän tyyppisiä kommentteja: ”*et sovi poliisiksi*” tai ”*tee vaan sitä missä sinä olet hyvä*”. Pelkäsin kovasti ihmisten vastaanottoa roolistani ja että hyväksyvätkö he minut tekemässä täysin toisen tyyppistä roolia. mihin he olivat tottuneet. Mutta sarjan julkaisun jälkeen olen saanut vain ja ainoastaan positiivista palautetta siitä, kuinka minä loistin erilaisessa roolissa ja kuinka sovin myös sen tyyppisiin rooleihin. Tämän kuuleminen on rauhoittanut mieltäni ja tukenut sitä, että jatkossa yritän luottaa omaan tekemiseeni tein sitten minkä tyyppistä roolia tahansa. Kukaan ei voi tehdä sitä samalla lailla kuin minä. Kaikki näyttelijät tekevät roolit omilla tavoillaan ja se on meidän vahvuutemme.

Tämä sarja oli minulle ensimmäinen mahdollisuus saada näyttää itsestäni jotain ihan muuta kuin mihin olin tottunut. Se kasvatti suorituspainetta suunnattomasti, koska ajattelin, että jos epäonnistun jollakin tapaa, joudun takaisin alkupisteeseen enkä pääse enää koskaan kokeilemaan muuta kuin sitä, mihin minut aina on roolitettu. Koin kuitenkin onnistuvani roolistani erittäin hyvin, vaikka oli hankalaa pudottaa itsestäni pois se mihin olin aina tottunut. Mutta juuri nämä asiat herättävät minussa mielenkiintoa. Rakastan haasteita.

Olisi mahtavaa, kun saisi uran aikana vain näytellä mahdollisimman paljon mahdollisimman monipuolisia rooleja ja nähdä kaikennäköisiä eri maailmoja niiden kautta, eikä joutuisi lukittautumaan vain johonkin tiettyyn muottiin ja kärsiä sen sisällä.

Tämä poliisisarja avasi minulle jo tässä vaiheessa uraani paljon mahdollisuuksia siitä, että minäkin pystyn olemaan jotain muuta kuin miltä ulkokuoreni perusteella näytän, ja mielestäni juuri tällainen on mielenkiintoista. Se, että ihminen kykenee johonkin aivan muuhun kuin hänestä oletetaan, herättää itsessäni mielenkiintoa katsojana. Haluan nähdä tästä henkilöstä kaiken. Juuri tämä on minulle se unelma ja toivottavasti tämän jälkeen sitä kohti ollaan menossa. Haluan vanhana pappana olla mahdollisimman täynnä monipuolisia rooleja. Niitä voin sitten tyytyväisenä kiikkustuolissa ihailla ja katsella uudestaan, että tulipahan sitä tehtyä uran aikana kaikennäköistä

Kuva: Mitro Härkönen.

5. KERMA – SARJAN NUORET PÄÄROOLIT JA KOKENEEMPI MINÄ

Kerma on tuorein produktio, jonka olen päässyt tekemään. Siinä näyttelen yhtä viidestä päärooleista. Muissakin päärooleissa on nuoria näyttelijöitä: Daniel Virtanen, Pihla Maalismaa, Elias Gould sekä Marketta Tikkanen. Sarja käsikirjoitti Mikko Pöllä ja ohjasi Mikko Kuparinen. Sarja kuvattiin vuonna 2022 ja julkaistaan syksyllä vuonna 2023.

Oli hienoa nähdä viimein ja viimein omakohtaisesti sarja, jossa ei ole nimekkäitä pääroolin tekijöitä vaan jossa on rohkeasti uskallettu valita tuntemattomampia näyttelijöitä. Tämä on mielestäni todella upea merkki Suomen elokuva- ja tv-kentän tulevaisuutta ajatellen. Tämä luo paljon mahdollisuuksia meille kaikille vähemmän esillä oleville näyttelijöille saada tulla nähdyksi.

Tässä sarjassa sain näytellä useita kohtauksia, jotka olivat minulle erittäin luontaisia ja vertauskuvallisia omaan siviilielämäni heijastaen, mikä tietysti määrin helpotti omaa näyttelijäntyötäni ja roolihenkilön rakentamista jo ennen kuvausten alkua. Olen itse elänyt pienestä asti niin sanottua lähiöelämää, minkä johdosta ”gängerielämä” on minulle tuttua. Olen nähnyt ja kokenut elämässäni paljon rikollisuutta, koska rahallinen varallisuus on ollut nuorempana ystävä- sekä perhepiirissäni heikohkoa. Tämä helpottaa usein työskentelyä rooleissa, jossa näytellään rikollista. Lähdän yleensä aina työstämään tämän tyyppisiä rooleja omien kokemusten kautta, koska koen niiden kokemusten hyödyttävän näyttelijäsuoritustani.

Sarjaa kuvasimme yhden päivän Helsingissä ja loput kuvasimme Tampereella. Olin jo aikaisemmin tehnyt ohjaaja Mikko Kuparisen kanssa töitä sarjassa *Aallonmurtaja* (2020). Oma valmistautumistani helpotti, kun tiesin, kuinka ohjaaja ohjaa näyttelijää. Tämä oli ensimmäinen kerta ammattikentällä, kun pääsin näyttelemään jo aikaisemmasta produktiosta tutuksi tulleen ohjaajan kanssa. Tämän uusimman sarjan kautta voi hyvin vertailla, olenko kehittynyt näyttelijänä viimeisien vuosien (2017-

2022) aikana, ja jos olen niin kuinka? Sarjassa *Kaikki Synnit* ja tässä viimeisimmässä (*Kerma*) pääsin näyttelämään suhteellisen samanlaisia rooleja.

Alan miettiä sitä ihan ensimmäistä produktiota ja sitä jännityksen määrää, joka oli minulla läsnä jokaisessa kuvauksissa ja jokaisessa kohtauksessa. Nyt se oli täysin kadonnut. Huomasin luottavani itseeni ja ajattelemaan armollisemmin. Jokainen kohtaus tullaan kuvaamaan useasta suunnasta ja niistä valitaan aina ne parhaimmat. Jokainen oman suunnan kuva ei tule näkyville lopputuloksessa. Tämä on ehkä suurin oppi mitä olen kuvauksissa näiden vuosien aikana oppinut: se armollisuus, että jos yksi kohtaus tai kuva (eli sinun kuvasuuntasi) menee omasta mielestä pilalle, niin maailma ei siihen kaadu, vaan kohtaukset nimenomaan leikataan useista ostoista ja kuvista.

Koin myös pääosin rentoutta suurimmassa osassa kehoani tehdessäni tätä sarjaa ja asia mikä tämän varmasti mielessäni kiteyttää on, että ei asioiden tarvitse olla niin vakavia, vaikka töitä tosissaan tehdäänkin. Niin sanotut ensimmäisen produktion paineet olivat kadonneet, minkä johdosta oli paljon mielekkäänpää tehdä töitä.

5.1. Kameran edessä itkeminen– miltä se tuntuu ja onko se mahdotonta?

Tämä ikuinen kysymys pyörii mielessäni ja varmasti monen muunkin: täytyykö näyttelijän osata itkeä kohtauksessa? Vai riittääkö se, että tuntee surua kehossaan, mutta kyynel ei silti vierähdä poskelle?

Tämä asia on itselleni varmasti tällä alalla se stressaavin asia. Pohdin sitä jatkuvasti ja pelkään sarjoja, joissa minun roolihenkilöni pitäisi kohtauksessa itkeä. Näitä kohtauksia ei onneksi vielä eteeni ole tullut kuin yksi, sarjassa *Kerma*, jossa käsikirjoituksessa luki, että rooli henkilöni Kube itkee hysteerisesti eräässä kohtauksessa. Tämän tiedostin jo ennen kuvausten alkua ja se herätti minussa pelkoa siitä, miten minä muka onnistun itkemään ja vuodattamaan kyyneleen kameran edessä, ja se, onko minun tunteeni surusta tarpeeksi aitoa.

Minulle katsojana tunne- ja tappelukohtaukset ovat kameratyöskentelyssä se suola. Ne vaikuttavat siihen, pidätkö itse katsomastani TV- ohjelmasta tai elokuvasta ja uskonko sen sisältöön. Näitä kahta asiaa pidän kovin tärkeänä: niiden on oltava onnistuneita, tai uskoni tätä ohjelmaa kohtaan katoaa.

Odotin kohtausta kuin kuuta nousevaa sekä jännitin ja laskin päiviä, milloin se hetki ja kohtaus itselleni tulee. Onnistunko siinä omasta mielestäni, uskonko itseeni, kun yritän olla surullinen? Kohtauspäivä kuitenkin saavutti minut. Ruokalassa halusin puhua ohjaajani Mikko Kuparisen kanssa kohtauksesta jo etukäteen. Keskustelimme siitä, mitä sarjassa on tapahtunut ennen tätä minun surun hetkeäni. Stressatessani kohtausta kysyin: ”*Tarvitseeko itkeä? Mitä jos en onnistu vuodattamaan kyyneltä poskelle? Kaatuuko maailma ja onko minun mahdollista näyttää tarpeeksi aidolta, jos näin ei käy?*”

Ohjaajani totesi tähän, että siihen kyyneleeseen ei tarvitse keskittyä ja jos sitä ei tule niin silloin sitä ei tule. Maailma ei siihen kaadu ja ihmisillä on erilaisia päiviä siinä mitä he tuntevat milloinkin. Että Karim, älä ota stressiä siitä. Tuntui rentouttavalta kuulla tämä. Samalla olin myös vihainen itselleni siitä, että käytin tämän suunnattoman pelon ja ahdistuksen kanssa monta kuukautta jo ennen kuvauksia ja pelkäsin, että jos epäonnistun tässä kohtauksessa niin koko roolihenkilöni on täysin pilalla eikä kukaan usko, että olen kohtauksessa surullinen.

Aloitimme kohtauksen rakentamisen ja yritin keskittyä itseeni ja siihen tilanteeseen mitä sarjassa roolihenkilöni oli aikaisemmin kohdannut. Koitin kerätä surun tunnetta itseeni ajattelemalla omia henkilökohtaisia suruasioitani, jotta voisin sitä kautta saada lisää surua kohtaukseen. Ennen kuin omaa kuvasuuntaani alettiin kuvaamaan, huomasin itsessäni, että kyyneltä en saa vierähtämään poskelle. Ajattelin: ”*Ei hätää*”. Yritin muistella ohjaajani sanoja, että ei ole hätää, jos kyynel ei vierähdä. Sitten oli sen aika eli minun aikani loistaa kameran edessä. Odotin pitkään kuvaottojen jälkeen, että ohjaaja tulisi sanomaan minulle, että kaivattaisiin lisää tunnetta tai jotain sinne päin. Näin ei kuitenkaan käynyt. Ohjaajan mielestä onnistuin kohtauksessa hyvin ja kaikki se, mitä kohtaukselta kaivattiin, tuli esille. Huokaisin. Kaikki pelot epäonnistumisesta olivat

kadonneet ja koin onnistuneeni, kun vain jaksoin uskoa itseeni ja luottaa siihen, että tämä riittää.

Elias Salonen kertoo opinäytetyössään itkemisen vaikeudesta:

Aloin huolestua. Minulla olisi vielä paljon romahtamista vaativia kohtauksia edessä, ja yhtäkkiä tekeminen oli alkanut tuntua paineiselta ja vaikealta. Onneksi kotiin palattuani keksin soittaa Teakin Chekhov-opettajalle, Marjo-Riikka Mäkelälle. Marjo-Riikka sanoi, että minun ongelmani on hyvin tyyppillinen, ja tilattu itku on näyttelijälle yleensä hyvin vaikea paikka. Hän sanoi, että jatkossa kun sinulta pyydetään itkuja, rentouta kroppasi, ja muista vain, mitä hahmo sillä hetkellä haluaa ja tarvitsee. Älä edes ajattele itkuja, se tulee, jos on tullakseen. Helposti ja kevyesti. (Salonen 2022, sivu 32)

Elias oli pyytänyt apuja näyttelijäntaiteen lehtorilta Marjo-Riikka Mäkelältä. Mäkelä oli ohjeistanut rentouttamaa kehoa ja miettimään mitä roolihenkilö, sillä hetkellä haluaa ja olemaan ajattelematta itkuja. (Salonen 2022, 32).

Samaa ohjeistusta sain myös itse: että ei se kyynel ole tärkein vaan se ajatus. Olen itse huomannut, että jos puristan itkuja väkisin, niin sitä vasta vaikea on uskoa.

Juuri tämän varmasti itsekin yritän muistaa tehdessäni jatkossa itkemiskohtauksia, että koittaa elää vain siinä hetkessä eikä ajatella ja puristaa tai miettiä pelkästään sitä, että nyt on pakko se itku sieltä jotenkin puristaa, kun kerran sitä pyydetään, ja olenko täysin epäonnistunut näyttelijä enkä riitä juuri sellaisena kuin olen, jos en sitä nyt mitenkään saa tulemaan. Se tulee, jos se on tullakseen. Uskon tästä olevan itselleni jatkoa ajatellen paljon apua omassa tekemissäni ja se varmasti pienentää stressitasojani.

En oikein osaa olla vieläkään mitään mieltä siitä, pitäisikö näyttelijän osata kohtauksessa itkeä vuolaasti, jotta kohtauksesta tulee tarpeeksi aitoa ja suru välittyy myös katsojaan. Itse koin tässä tilanteessa sen riittävän, että uskon siihen hetkeen itse enkä pelkää sitä, miltä katsojalle näytän ja välittyykö nyt tämä mitä tässä tällä hetkellä teen. Yritän luottaa itse siihen, että pelkät ajatukset kohtauksessani ovat kohdillaan ja jos siitä vielä tippa vierähtää poskelle niin se on vain ekstrapaa.

Surra voi mielestäni muutenkin kuin vain vuodattamalla runsaasti kyyneliä. Tai näin ajattelen tänä päivänä tämän kokemuksen jälkeen. Se on iso helpotus urani jatkoa ajatellen. Yritän olla stressaamatta näitä kohtauksia jatkossa ja antaa niiden kulkea omalla painollaan. Kirjottaessani tätä on jännä huomata mitä tapahtui, kun kokeilin surra, jotta kyynel putoisi. Aikamoista, sieltä se tipahti. Tässä näkee hyvin sen, että ihmiset tuntevat joka päivä eri asioita ja eri päivinä eri asiat tuntuvat helpoilta, jos tunteita miettii.

Huomaan silti näiden kokemusten jälkeen kiinnostäväni suuresti huomiota elokuvien ja tv-sarjojen kohtauksiin, jossa näyttelijän on itkettävä tai saatava kyynel vierähtämään poskelle. Olen huomannut tämän pistävän silmääni. Kuinka upealta kohtaus näyttää silloin, kun näyttelijä juuri ja juuri saa putoamaan silmän räpytyksessä yhden kyyneleen ja kuinka paljon juuri tällainen kohtaus katsojalle merkitsee. Uskon tällaisen huomion jälkeen tämän kasvattaneen paineita siitä kuinka tärkeää se olisi myös itse saada tämä sama efekti kuvaan.

Tässä kohtauksessa pyrin juuri tähän samaan efektiin muistettuani kuinka hienolta se näyttää. Yritin kääntää katsettani vähän pois kamerasta, jotta vierivälle kyyneleelle jää kaikki mahdollinen tila tulla kuviin. Jälkeenpäin katsottuani kohtausta huomasin, että en valitettavasti onnistunut juuri tässä asiassa. Ei se haittaa, mielestäni ajatus oli kohdillaan. Se loi saman tunnelman kohtauksessa ilman sitä ”maailman tärkeintä” yhtä kyyneleen räpäytystä.

Kuva: Screenshot sarjasta Kaikkea Hyvää.

6. ROBA – MUUTAMAN KUVAUSPÄIVÄN PRODUKTIO

Teen mielelläni myös pienempiä rooleja. Mielenkiintoista on pohtia sitä, miltä tuntuu käydä näyttelemässä jossain sarjassa pieni rooli ja miten se eroaa isommista roolitöistä. Kävin hiljattain näyttelemässä *Roba*-sarjan kuudennella kaudella, joka julkaistaan C More -suoratoistopalvelussa vuonna 2024. Jakson ohjasi Jani Ilomäki ja pääkirjoittajana toimi Solina Riekkola.

Sain joulukuussa tiedon, että minulla olisi mahdollisuus näytellä Robassa kahden kuvauspäivän ajan ja otin tarjouksen vastaan. Pohdin nyt eroavaisuutta siinä, minkälaisista on näytellä sarjassa kahden päivän verran verrattuna esimerkiksi toiseen päärooliini sarjassa Pohjoisen tähti, jossa minulla oli 48 kuvauspäivää.

Roba-sarjaa oli tehty jo viisi tuotantokautta. Tämä oli sitonut useamman näyttelijän sarjaan pitkäksi aikaa. Tämä muodostaa kuvauksissa aina kivan ilmapiirin, kun näyttelijät ja muu työryhmä ovat toisilleen jo entuudestaan tuttuja. Saman huomasin *Pohjoisen tähti* -sarjan kuvauksissa. Pakollakin työryhmä tulee kovin tutuksi, kun työskennellään pitkä aika yhdessä. Usein silloin luodaan ihana ilmapiiri töiden parissa.

Itselleni *Roba* ei kuitenkaan ollut tuttu muuten kuin nimeltä ennen kuin astuin kuvauspaikalle ja tämä sai minut jännittämään kuvauspäiviäni kovasti. Astuessani studiolle huomasin kuitenkin puvuston henkilön ottavan minut huomioon ja pääsin vaihtamaan roolivaatteeni, minkä jälkeen tapasin aika nopeasti vastaanäyttelijäni Ilari Johanssonin, jonka kanssa aloimme käymään kohtauksen tekstiä läpi sekä tutustumaan toisiimme. Aina itseäni helpottaa sitä enemmän mitä tutumpi vastaanäyttelijä on. Sitä rennompaa kohtauksesta on mahdollista saada.

Kävimme vielä syömässä ennen kohtauksien alkua ja huomasin tapaavani siellä sarjan ohjaajan Jani Ilomäen, joka ei ollut myöskään minulle entuudestaan tuttu. Hän huomasi minut ja kysyi suoraan, että voinko tulla kanssasi syömään. Minä totesin, että tottahan toki. Aloimme mekin tutustua ja kyselimme toisiltamme kuulumisia, mikä sai minut

vielä rennommaksi ja paineeni hävisi miltei mitättömiin. Tuntui siltä, että tämän porukan kanssa on kiva lähteä työstämään tätä produktiota. Tuntui siltä, että koko työryhmä otti minut vastaan niin kuin olisin ollut jo osa perhettä –eli työryhmää– vaikka olisinkin paikalla vain muutaman päivän.

Saimme kuvattua kohtaukset ja pääsin lähtemään kotiin. Mieleepäni jäi vain onnellinen olo siitä, että tuntui kuin olisin ollut tämän porukan kanssa paljon pidempään. Olen kiitollinen näistä tunteista mitä minulle jäi. Tilanne olisi voinut olla täysin eri, jos kuvauspaikalla olisi ollut täysi tohina sekä kiire. Usein silloin pienempien roolien tekijät jäävät huomiotta ja sellaisesta tulee itselleni hirveät suoritus paineet siitä, että nyt on vain suoriuduttava ja yritettävä parasta.

Itse haluaisin aina olla sellainen työpari tai kollega, joka ottaisi aina myös pienempien roolien tekijät huomioon samalla tavalla kuin kaikki muut. Nyt kun sain tämän vastaanoton, haluaisin myös tulevaisuudessa antaa muille samanlaisen olon kuin minkä itse sain näissä kuvauksissa. Tukea, ottaa huomioon, olla läsnä. Pelkkä kysymys: ”*Mitä sinulle kuuluu?*” voi saada ihmisessä jo aikaan turvallisen tunteen, että joku välittää kiireen keskellä.

Omasta mielestäni ryhmän hyvä henki on kultaakin kalliimpaa kuvauksissa sekä teatterissa. Se luo itselleni turvaa siitä, että on mahdollista myös epäonnistua kohtauksissa eikä tarvitse pelätä, että joku siitä suuttuu. Päinvastoin, silloin kun itselläni on turvallinen ilmapiiri se poistaa minusta pelon epäonnistua. Tulen vain rohkeammaksi, mikä tuo taas erittäin paljon rentoutta näyttelijäntyöhöni.

Mietin myös sitä, miten on mahdollista tehdä hyvä roolityö ja mitä se vaatii silloin, kun on tekemässä pienempää hommaa verrattuna esimerkiksi toiseen päärooliin. Mitä se itseltä vaatii, kun lukee käsikirjoitusta, jossa on vain muutama kohtaus? Miten saada kaikki irti tästä roolihenkilöstä?

Itse näen asiat sillä tavalla, että koitan lukea mahdollisimman tarkasti kohtaukset, jossa olen –en suinkaan koko käsikirjoitusta. Koitan parhaani mukaan ennen kuvauksia rakentaa roolihenkilöä päässäni valmiiksi. Minkälainen henkilö olen? Mikä on minun

tavoitteeni tässä sarjassa? Mihin pyrin? Mitä minulta vaaditaan päästäkseni tavoitteeseeni? Loputhan sitten ohjaaja ratkoo kuvaushetkellä. Uskon myös ohjaajalle olevan haasteellista aina uuden henkilön sisään tuominen sarjaan, koska eihän hankään ole vielä nähnyt minun näyttelevän eikä tiedä, mihin suuntaan näyttelemiseni vie ohjelmaa.

Kuva: Ailiina Suomalainen.

7. ITSENÄISEN TYÖN VIIKON DEMO – KOHDATA PELOTTAVIMMAT ASIAT

Mietin, mitä kaikkea sitä rohkeasti teatterin lavalla tarjoaa yleisölle verrattuna siihen, miten suljen itseni kameran edessä. Siitä tuli mieleeni itsenäisen työn viikon demo, jossa jokaisen opiskelijan piti valmistaa noin kymmenen minuutin soolo esitys. Tämä pohjautui siihen, että emme saaneet tulla kouluun viikkoon ja meidän oli valmistettava teatteriesitys yksin koulun ulkopuolella.

Mietin ensimmäiset kolme päivää pelkästään ajatuksen tasolla, mitä voisin lavalle itsekseni keksiä ja pohdin montaa eri mahdollista esitystä, johon olisin voinut päätyä, mutta halusin kuitenkin vielä koulun ohella haastaa itseäni, kohdata suurimmat pelot ja tuoda niitä lavalle. Olen seurannut muiden kurssilaisten rohkeutta tuoda muiden eteen mitä jännittävimpiä asioita ja tämän johdosta halusin itse kokea tuon saman tunteen. Mitä voisin tehdä, jotta näin kävisi? En keksinyt mitään, mikä voisi olla pelottavaa ja omasta mielestäni rohkeaa, koska teatterin lavalla minä en häpeä itseäni samalla tavalla, kun kameran edessä.

Sitten sen keksin. Kun oli enää kaksi päivää valmistella esitystä, tajusin, että nyt olisi hyvä mahdollisuus tuoda lavalle se mitä koen vähiten osaavani omassa elämässäni ja minkä koen myös häpeäksi itselleni. Ajattelin, että nyt on painettava improvisaation voimin, koska tältä esitykseni olisi mennyt pohja, jos olisin suunnitellut paperille tarkasti, mitä tulen lavalla tekemään.

Olen aina pelännyt puhua englannin kieltä ja häpeän, jos joudun sitä käyttämään arkielämässä, koska mielestäni en osaa heittää kuin sanoja sieltä täältä, enkä edes tiedä mitä nämä sanat tarkoittavat. Kun tämän tajusin, päätin että siinä se on! Siitä tulee minun itsenäisen viikon demo.

Aioin mennä lavalle ja vain improvisoida englannin kielen sanoja sieltä täältä, mitä mieleeni juolahtaa, mutta en aikonut tehdä siitä vitsiä vaan yrittää ihan tosissaan tulkita jotain lavalla.

Olin rikkonut jalkani jossain ennen esitystä ja jouduin pitämään tukisidettä jalassani, minkä johdosta päätin myös tuoda lavalle rullaluistimet, joita yritin jalkaani laittaa. Se tuntui hölmöltä, mutta siitä voisi saada irti jotain mielenkiintoista, mihin voisin tämän esityksen improvisaatiohetkenä tarttua.

Oli kyllä ehkä elämäni erikoisimmat kymmenen minuuttia nämä hetket. Muistan, kuinka yleisö nauraa käkätti koko esityksen ja se sai minut tuntemaan hyvän olon tunnetta. Onnistuin silloin omasta mielestäni tekemään itselleni aivan hirveästä häpeän aiheesta vitsin, jolle voi myös nauraa. Eikä tämä englannin kielen taidottomuus ole niin vakava asia, jota tarvitsisi hävetä. Päinvastoin siitä voi myös nauttia muiden edessä.

Palautteeni myös opettajilta ja opiskelijoilta oli kovin mieleen painuvaa, kun ihmiset yleisössä sanoivat, että olivat varmoja siitä, että puhun omassa elämässäni sujuvaa englantia, koska pystyn leikkimään sanoilla näinkin tarkasti, mitä he esityksessä näkivät. Ihmettelin tätä itse, kun totuus oli kuitenkin niinkin yksinkertainen, että sanoin vain sanoja perä perää toisensa jälkeen, kaikki mitä mieleeni juolahti.

Ehkä tämä oli myös opetus itselleni, ettei elämän ja elämän sisällä olevien asioiden tarvitse olla niin vakavia ja että täytyy koittaa muistaa olla itsellensä armollisempi.

Olen itse käyttänyt aivan liian paljon aikaa koulun ohella siihen, että mietin, mitä muut ajattelevat minusta ja minun tekemisestäni. Samaa tein, kun aloitin kauan sitten salilla treenaamisen ja minusta tuntui siltä, että muut tuijottavat minua ja seuraavat minun salilla käymistäni sekä kehitystäni. Huomasin ahdistuvani siitä niin paljon, että olin valmis vaihtamaan salia tämän takia. Todellisuudessa ihmiset keskittyvät usein vain omaan tekemiseensä eikä suinkaan muihin ihmisiin, vaikka välillä se siltä tuntuukin. Demossa annoin itselleni tehtäväksi mennä kohti epävarmuuksiani ajattelematta sitä mitä muut minusta ajattelevat. Tajusin tämän tehtävän jälkeen, että ajatukset saattavat useasti tukahduttaa omaa toimintaa ja pelko vääristää omaa ajatusmaailmaa. Pelko on valinta.

8. TEKSTIN OPETTELUSTA JA KÄSITTELYSTÄ

Kerroin aiemmin tekstin opetteluun vaikeudesta *Pohjoisen tähti* -produktion yhteydessä. Ikuinen kysymys: miten harjoitella tekstiä ja mikä on itselle se paras ja helpoin tapa sisäistää uusi teksti? Mietin sitä mistä kaikki silloin alkoi, kun ensimmäisen kerran hain kansanopistoon Tampereelle. Ennen kun koe-esiintymiset alkoivat, sain elämäni ensimmäisen tekstin sähköpostiin ja siinä kerrottiin, että minun oli opeteltava pieni monologi ulkoa ennen kuin voin koe-esiintymiseni tehdä. Tästä menin erittäin hämilleni enkä voinut ymmärtää, miten on mahdollista opetella jokin teksti ulkoa ja vielä näytellä jotain tämän ohella.

Monta viikkoa yritin ja yritin ja se oli niin tuskallista, että ahdistuin, kun mitään ei jäänyt päähän, vaikka luin tekstiä monia tunteja putkeen. Silloin meinasin jo luovuttaa, kun ei minulla ollut alalla ketään tuttua, jolta olisin voinut kysyä neuvoja tai vinkkejä siitä, kuinka sisäistää uusi teksti.

Päätin silloin, että en ole luovuttamassa vaan puristan tekstin päähäni maksoi se mitä maksoi ja näin ollen pääsin koe-esiintymiseen teksti ainakin jotenkin päässäni. No, koe-esiintyminen meni niin ja näin, unohtelin tekstiä vähän väliä ja ajattelin, että tässä taisi olla tämän vuoden haut. Mutta kävikin niin, että pääsin opiskelemaan Tampereelle.

Onneksi pääsin opiskelemaan ja tutustumaan alaan ennen Teatterikorkeakoulun hakuja. Tampereella pääsin tutustumaan tekstin käsittelyyn ja siellä oli mahdollista kysyä toisilta opiskelijoilta neuvoja, kuinka he treenaavat tekstejä ennen esitystä ja kuinka tekstiä on mahdollista pitää päässä.

Olen ollut tämän ensimmäisten koe-esiintymisten jälkeen kova poika stressaamaan sitä, että kuinka opin tekstin ja kerkeätkö oppimaan ennen esiintymistä. Minulle tuli kauhea stressi aina kun tuli jotain tekstin opettelemiseen liittyvää, enkä koskaan ole siitä oikein nautintoa saanut. Tämä on kovin harmillista, kun tietää sen, että tekstin opetteleminen on iso osa näyttelijän työtä. Tähän olen koittanut keskittyä sarja sarjan jälkeen: kuinka voisin löytää iloa tekstin kanssa työskentelystä?

Olen etsinyt keinoja vuosien varrella ja kyselty muilta, mikä on se niin sanotusti helpoin ja kivoin tapa sisäistää teksti. Jokaisellehan se on täysin henkilökohtaista mikä toimii, mutta toisten tavoista voi löytää jotain mitä voi varmasti omassa tekstin käsittelyssään käyttää.

Olen aina pitänyt itseäni hitaana tekstin opettelussa ja se on stressannut minua kovasti ja en oikein koe pääseväni siitä mitenkään yli. Mutta tämäkin on aika ristiriitaista, koska olen koulussa oppinut tekstin todella nopeasti ja sisäistänyt sen hyvin paljon ennen kuin on edes tarvinnut. Siitä ovat muistuttaneet myös omat kurssilaiseni: ”Mitä siinä selität kun hyvinhän olet aina osannut, oli kyse mistä esityksestä tahansa.”

Tässä hyvin näkee sen, että pääni yrittää saada minut uskomaan jotain, mikä ei ole totta ja olen alkanut itsekkin uskoa johonkin, mikä ei pidä paikkaansa.

Tästä pyrin pääsemään pois päivä kerrallaan ja olen tähän päivään mennessä löytänyt pikkuisia keinoja, kuinka harjoitella tekstin opettelua ja kuinka saan siitä jo hieman nautintoa. Olen kokeillut monen näyttelijän tekniikoita, jotka eivät ole minulle sopineet. Silloin olen huomannut, että täytyy löytää vain se oma keino, jonka kokee toimivaksi ja kunnioittaa juuri sitä tapaa opetella tekstiä. Ei aina ole mahdollista saada apuja asioista, jotka toimivat muiden käytössä. Kun löydät vain sen oman hyvän tavan, jolla harjoittaa tekstin opettelua, se olkoon sinulle se oikea tapa tehdä se. Luota itseesi.

Ystäväni Alex Anton kertoo opinnäytteessään näin:

Eräissä kuvauksissa vastaanäyttelijäni käytti menetelmää, jossa hän merkkasi käsikirjoitukseen kohtaukset palluroilla. Yksi pallura tarkoitti, että tekstin voi opetella helposti juuri ennen kohtausta, kaksi palluraa sitä, että lueskelee edellisenä iltana ja vähän ennen kohtausta. Kolme palluraa tarkoitti isompaa paneutumista. Koen tämänkaltaisen merkintätavan nerokkaaksi, sillä freelancerina kameratöiden ohessa saattaa olla muitakin töitä. Itse olen saanut paneutua aina yhteen produktioon kerrallaan, mutta jos käynnissä olisi useampi tuotanto samanaikaisesti, niin palluroiden myötä olisi helppo hahmottaa tulevan kuvausviikon kohtauksiin vaadittava tekstinopettelu. (Anton 2020, 21.)

Tätä oli jotenkin todella mielekästä lukea siinä mielessä, että aluksi olen kyseenalaistanut oman tapani opetella repliikkejä ja tuntenut sen ahdistavaksi, koska

koen tekeväni aivan liikaa töitä tämän asian kanssa ja aivan liian aikaisin. Tämä on taas itselleni hyvä muistutus siitä, että me ihmiset olemme aivan erilaisia sekä jokaisella meillä on oma tapansa harjoittaa tekstin käsittelyä. Itse en voisi koskaan kuvitella, että voisin jättää kohtaukset opettelematta ja treenaavani ne edellisenä päivänä. Tai vielä pahempaa: en pystyisi koskaan luottamaan itseeni siinä, että opettelisin ne samana päivänä. Tämä on minulle kauhukuva päässäni, josta näen useasti unia ennen kuvausten alkua. Nämä unet ovat aina samankaltaisia, mutta tapahtuvat eri paikoissa.

Unessa näen itseni kuvauspaikalla ja olemme tehneet jo useamman kohtauksen, jotka olen harjoitellut monta kuukautta aikaisemmin ja nämä tekstit ovat olleet ollut täysin hallussa. Siirrymme seuraavaan kohtaukseen, joka on päivän viimeinen. Alamme vastaanäyttelijän kanssa käydä kohtausta läpi ja silloin huomaan, että minulla on jäänyt epähuomiossa kaksi sivua täysin huomiotta eli en ole siis harjoitellut kohtausta ollenkaan. Tämä voi olla siis yksi syy siihen, että tykkään harjoitella tekstin tarkasti paljon aikaisemmin.

Oma tapani on harjoitella tekstiä usea kuukausi aikaisemmin. Opettelen noin yhden tunnin, jonka jälkeen pidän tunnin tauon ja tämän jälkeen käyn tekstiä jälleen yhden tunnin verran uudestaan ja tätä toistan pitkin päivää. Olen keksinyt myös pientä tekemistä tämän ohella, heittelen esimerkiksi palloa seinään ja samaan aikaan käyn tekstiä läpi. Olen huomannut tämän tuovan rentoutta ja leikkisyyttä mukaan tekemiseen, eikä se ole tuntunut enää niin paineiselta. Tärkeä asia itselleni tekstin opettelussa on myös se, että käyn sitä mahdollisimman paljon läpi ennen nukkumaan menoa, koska olen huomannut, että minulla löytyy paras aika, jolloin teksti jää päähän ja se on silloin kun nukun. Sitten kun huomaan, että teksti alkaa olla kokonaisuudessa päässäni pidän noin viikon tauon enkä ajattele tekstiä ollenkaan. Tämän jälkeen huomaan tekstin lukittuneen päähäni ja saan sen tulemaan itsestäni jo ajattelematta koko tekstiä. Tämä helpottaa suunnattomasti keskittymistäni kohtauksissa muihin asioihin.

9. KAMERATYÖN JA TEATTERIN EROAVAISUUS HENKILÖKOHTAISISSA NÄYTTELIJÄNTYÖSSÄ

Haluaisin pohtia myös opinnäytetyössäni eroavaisuuksia oman näyttelijätyöni suhteen siinä, miltä tuntuu näyttellä kameralle tai teatterissa. Pohdin opinnäytetyöni sisältöä ohjaajani Anu Koskisen kanssa ja huomasin vasta nyt suuren eron näiden kahden eri taiteen välillä omassa työssäni. Pohtiessani teatteria ja sen sisältöä sekä itseäni lavalla tunnen olevani erittäin avoin ja rohkea tarjotessani lavalla aina mitä mahdottomimpia asioita pelkäämättä tai häpeilemättä sitä, miltä se yleisön mielestä tulee näyttämään. Olen huomannut asian olevan näin miltei kaikissa koulussa tehdyissä produktionissa. En tunne häpeäväni asioita teatterilavalla tai sulkevani itseäni tiettyyn muottiin, jotta näyttäisin yleisön mielestä hyvältä, vaan päinvastoin tuntuu siltä, että mitä enemmän saan teatterissa naurun kohahduksia yleisöltä, sitä rennommin pystyn tekemään näyttelijän työtäni. Teatterissa koen pystyväni olemaan roolihenkilö enkä se kuka minä olen henkilökohtaisesti.

Tällä tarkoitan sitä, että mitä enemmän teen tosissani lavalla ja jos se naurattaa yleisöä sitä helpompi minun on myös siellä lavan toisella puolella olla. Olen huomannut myös, että asioiden tekeminen tarpeeksi tosissaan saattaa myös olla lavalla hauskaa, vaikka puhutaankin kiperistä asioista ja kysymyksistä.

Muistan ikuisesti, kun teimme kouluproduktion, jossa jokainen opiskelija on yksin lavalla ja tekee 10–15 minuutin monologin. Esitykset pohjautuivat jokaisen itse valitsemiin kirjoihin, joista dramatisoitiin kohtauksia. Itse valitsin Hanna-Riikka Kuisman kirjan *Kerrostalo* ja päätin tehdä esityksen sen pohjalta. Kirja pohjautui kerrostalolähiön kaltaiseen maailmaan. Päädyin itse kirjaan, koska se käsitteli lähiöaiheita ja ne ovat itselleni tuttuja lapsuudestani. Esimerkiksi tämä teksti oli hyvä malli siitä kuinka kiperää elämä voi olla, mutta yleisön puolelta sain esitysten jälkeen paljon palautetta siitä, kuinka hyvin olin onnistunut tuomaan sekä naurun että surun yhteen, eikä kukaan oikein tiennyt kumpi oli oikea tapa reagoida esitykseen. Tämä on minun mielestäni juuri se tunne mitä toivoisin usein saavani katsojassani aikaan: se, että

ei oikein tiedä miten päin olisi hyvä olla ja saako asialle nauraa vai ei. Silloin olen mielestäni jonkun asian ytimessä.

Pohtiessani omaa kameratyöskentelyäni koen kuitenkin usean asian olevan eri tavalla verrattuna teatteriin. Tämä oikeastaan vähän yllätti minut. Jos teatterissa pystyn olemaan roolihenkilö, joka pystyy tekemään mitä vaan, niin kameran kanssa työskentelyssä tämä asia on minulle erittäin haasteellinen. Olen huomannut, että kamera jollakin tapaa sulkee minua enkä uskalla olla läheskään niin rohkea kuin lavalla olen. Olen miettinyt jokaisessa näissäkin produktioissa, joissa ole tänne kirjoittanut, että miksi en vain voi antautua myös kameran edessä olemaan jotain muuta kuin mitä henkilökohtaisessa elämässä olen. Miksi en voi leikkiä roolihenkilöllä kameran edessä samalla tavalla kuin teatterissa?

En ole saanut siihen vielääkään oikeaa vastausta itseltäni. Kuvittelen syyn olevan siinä, että silloin kun tv-sarja tai elokuva julkistetaan maailmalle en pysty samalla tavalla kuin teatterissa näkemään katsojia, jotka näkevät tämän roolityöni. Onko tämä se asia, minkä takia suljen tunteitani ja yritän näyttää omasta mielestä kuvissa vain hyvältä?

Esimerkiksi debyyttisarjassani *Kaikki Synnit* huomasin itkeväni usean kohtauksen jälkeen hysteerisesti ajatellessani, että kohtaus on pilalla enkä osaa näyttellä tai ajattelin, että en minä itse tekisi kohtauksessa juuri näin. Silloin näyttelijäkollega Johannes Holopainen sanoi minulle ruokatunnilla, kun olin allapäin: ”*Karim, MUISTA. Roolihenkilö voi tehdä mitä vaan, se ei ole identiteettisi.*” Näiden sanojen kuuleminen helpotti minua ja olen yrittänyt produktiosta toiseen pitää tämän asian mielessäni kameratöissä. Koska juuri tämän asian tiedustan teatterissa, mutta mihin se katoaa silloin kun menen kameran eteen näyttelemään? Toivottavasti löydän joskus samanlaisen rentouden kameran edessä kuin teatterissa.

10. ARMOTTOMUUS

Tarvitseeko asioiden olla niin vakavia, vaikka tosissaan tehdään? Tätä olen miettinyt useasti ensimmäisestä päivästä asti kun alalle olen lähtenyt. Alussa tuntui siltä, että teen työtäni vain kuoleman uhalla. Jos epäonnistun, menetän kaiken elämässä ja joudun aloittamaan jälleen työt varastolla. Jos olen epäkiinnostava eikä kukaan pidä minua hyvänä näyttelijänä? Mitä jos loukkaan itseni kuvauksissa ja kärsin vammoista koko loppu elämäni enkä pääse toteuttamaan unelmaani näyttelijänä? Mitä jos ihmiset tunnistavat minut kadulla ja haukkuvat huonoksi näyttelijäksi?

Pelko epäonnistua on kasvanut niin suureksi, että produktioiden tekeminen muuttui jossain kohti itselleni niin vakavaksi, että siinä katosi itseltäni se sydän minkä takia minä loppupeleissä alaa rakastan ja haluan tehdä. Pelko valtasi minut ja produktiot ovat kuluneet suurimmaksi osin vain suorittamiseen, jossa nautinto oli täysin poissa.

Pohtiessani asioita kuvailemieni TV- ja teatteritöiden yhteydessä olen kuitenkin tajunnut, mikä elämässä on oikeasti kaikista tärkeintä. Oma hyvinvointi on siinä suuressa osassa ja lukiessani kirjoittamaani huomaan, että juuri tähän asiaan en ole panostanut vaan jättänyt sen osan itseäni täysin huomiotta. Ole armollisempi itsellesi Karim.

Mikä voi lopulta olla niin vakavaa tätä työtä tehdessä? Se että teatterissa menettäisi lavalla tajun jännityksen takia? Onko se niin vakavaa ja loppuuko ura siihen? Ei välttämättä. Mitä jos kukaan ei pidä minusta jossain sarjassa? Loppuuko urani siihen? Ei välttämättä.

Kun tätä työtä tekee, on täysin mahdotonta ajatella, mitä jokainen ihminen tulee ajattelemaan minusta. On täysin mahdotonta urani aikana saada jokainen katsoja tykkäämään itsestäni ja sitä ei voi vaatia. Silloin riittää se, että on antanut aina kaikkensa. Se, että tykkääkö siitä joku ei ole enää minun käsissäni.

Olen huomannut saanut itseni useaan otteeseen kiinni siitä, kuinka seuraan ja yritän oppia vanhemmilta kollegoilta, kuinka he tekevät työtään ja kuinka kiinnostuneita he usein ovat, vaikka ovat tehneet useamman kymmenen vuoden ajan tätä samaa työtä. On mahtavaa katsoa, kuinka innostuneita he ovat pienempiäkin rooleja kohtaan ja kuinka paljon heillä on energiaa ja mielikuvitusta edelleen. Yritän itse myös pyrkiä samaan urani aikana.

Tuntuu silti tätä kaikkea kirjoittaessani, että sanani useista produktioista kiteytyvät sanaan armottomuus. Olen kautta aikojen ollut liian armoton itselleni ja omalle tekemiselleni. Kuinka minäkin voin löytää sen sisäisen rentouden tätä ammattia työstäessäni, jotta siitä muodostuisi myös minulle kivaa.

Pelko epäonnistua on henkilökohtaisesti niin läsnä, että se on meinannut tuhota minut monta kertaa ja tämän takia olen myös miettinyt ammatin vaihtoa, vaikka se tuntuu samaan aikaan niin kaukaiselta ajatukselta nyt kun sen tähän kirjoitan. Kuinka voisin saada kehooni rauhan ja antaa itselleni myös mahdollisuuden epäonnistua?

Kehoni on vallannut jatkuva pelkotila, joka vie minulta voimia produktiosta toiseen aina hyökkäämällä siihen jollakin tapaa. Tämä saa minut jälleen pelkäämään epäonnistumista tai maailman romahtamista. Kuulen usein ja miltei kaikilta ystäviltäni, kuinka he kehottavat minua olemaan armollisempi itselleni ja omalle tekemiselleni. Mikähän siinä on, että aina kun sen sanoittaa korvilleni ymmärrän sen, mutta en ymmärrä toteuttaa sitä?

Reagoin muiden katseisiin. Tarkoitan sitä, että jos minusta tuntuu siltä, että joku katsoo minua vihaisesti, en uskalla jutella tälle henkilölle. Vajoan johonkin omaan pieneen ajatusmaailmaani, jossa tunnen tämän toisen ajattelevan minusta paha tai minun olevan paha ihminen. Seuraan ihmisiä paljon enemmän kuin seuraan itseäni. Olen usein jäänyt kiinni siitä, että unohtanut oman hyvin vointini kokonaan ja elän täysin muiden kautta tätä elämää. (Rapatti 2019, 10.)

Olen aikaisemmin kirjoittanut näin portfoliossani vuonna 2019 ja se tuntuu olevan edelleenkin läsnä omassa ajatusmaailmassa, että olisiko vain helpompi yrittää olla joku toinen, kun itsensä kanssa tuntuu olevan niin vaikeata. Mikä saa ihmisen ajattelemaan näin? Se on mielenkiintoista eikä siihen ole vielä ratkaisua löytynyt. Usein oloni tuntuu olevan niin tukala itseni kanssa, että joudun käymään vessassakin valot kiinni, jotta en vahingossakaan vilahda peilistä ja näe itseäni.

Onko se mahdotonta tai laillista rakastaa myös itseään juuri sellaisena kuin on?

Miten tuntuu niin kaukaiselta usein tehdessäni produktiota hyväksyä se, että minä riittäisin juuri tällaisena kuin olen ja se, että ei voi antaa itsestään enempää kuin sen kaiken mitä pystyy sillä hetkellä antamaan.

Omasta päästähän se kaikki lähtee, pelon ja ahdistuksen olen ajatellut olevan tämän kaiken takana. Täytyisi varmasti alkaa itse tekemään asioita ja muutoksia omassa elämässään, jotta tämän jälkeen ne voisi helpommin saada sidonnaiseksi omaan näyttelijäminään. Huomaan, että en kärsi vain armottomuudesta ammattini puolesta vaan pyörin näiden ajatusten kanssa myös henkilökohtaisessa elämässäni. Huomaan armottomuuden kontrolloivan aivojani enkä anna itseni olla onnellinen. Uskon tämän johtuvan edelleen isäni menetyksestä.

Isäni eli onnellista elämää enkä koskaan huomannut hänen murehtivan pienistä asioista. Hänen ainaista huumoriaan sekä hymyään oli vangitsevaa sisäistä ja se sai aina itsenikin hyvälle tuulelle. Yks kaks isäni menehtyi yllättäen ja tämän koen olevani itselleni se kohta, jota en varmasti ole käsitellyt vielä tarpeeksi, koska en anna itseni elää yhtä onnellisena. Pelkään vain epäonnistumista, koska jos annan itselleni luvan elää yhtä onnellista ja huoletonta elämää, niin pelkään itseni olevan seuraava, joka lähtee.

Olen todella kiitollinen ja otettu kaikista saamistani mahdollisuuksista, että olen päässyt kaikesta huolimatta näinkin paljon jo tekemään kentällä töitä. Varmasti jatkon kannalta minun on hyvä muistaa se, että en suhtaudu tähän työhön liian vakavasti ja oma hyvinvointi on kuitenkin se kaikista tärkein asia maailmassa, jotta voin tarjota ympärillä oleville myös hyvää energiaa. Toivon, että osaan myös ottaa opikseni itsekriittisyydestäni tai epävarmuudestani ja käyttää niitä mieluummin jatkossa vahvuutena ja rakentavana osana näyttelijäminää kohtaan.

LÄHDELUETTELO

Anton, Alex. 2020. *Yhdestä suunnasta*. Opinnäyte. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.

Hubara, Koko. 2016. ”Tarinoiden kertomisesta.” Teoksessa *Toiseus 101: näkökulmia toiseuteen*, toim. Sonya Lindfors, 7-13. Helsinki: Urban Apa. Haettu: 12.12.2019 urbanapa.fi/wp-content/uploads/2012/10/TOISEUS-101-näkökulmia-toiseuteen.pdf

Rapatti, Karim. 2020. *Näyttelijän itsetunto. Lähiöstä lähikuviin*. Kandiportfolio. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.

Salonen, Elias. 2022. *Kevyesti kuvissa. Pohdintoja kameranäyttelemisestä*. Opinnäyte. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.